

**MINISTERIE VAN
VOLKSGEZONDHEID
IN SURINAME**

**COVID-19 PREVENTIE PROTOCOL
VOOR
RE-OPENING BETTINGKANTOREN
PROCEDURES
VERSIE 3.0**

**MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID IN
SURINAME**

Drs Amar Ramadhin

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
1. Informatie voor eigenaren van de bettingkantoren	4
2. Technische en organisatorische aanpassingen	6
2.1. Technische aanpassingen.....	6
2.2. Organisatorische aanpassingen.....	7
2.3. Educatie van het personeel en communicatie.....	8
3. Instructies voor medewerkers	9
3.1. Maatregelen voor het betreden van de werkvloer.....	9
3.2. Maatregelen op de werkvloer	9
4. Stappenplan bij een infectie van medewerkers	10
4.1. Instructies voor zieke medewerkers	10
4.2. Instructies voor COVID 19 suspecte medewerker aan het werk.....	10
5. Instructies voor de bezoekers	11
5.1. Instructie voor de bezoekers	11
5.2. Instructies voor CoVID-19 suspecte bezoeker	11
6. Checklist	12
Literatuurlijst.....	13

Inleiding

De epidemie CoVID-19 heeft sinds 13 maart 2020 Suriname ook in de greep. De laatste weken is het aantal CoVID 19 positieven toegenomen. De bedrijven en de werknemers uit deze sector werden de voorbije weken zwaar getroffen door de verspreiding van het virus. Door de Minister van Volksgezondheid drs. A. Ramadhin is gevraagd aan het Protocolen Commissie CoVID 19 Nieuw Normaal richtlijnen te ontwikkelen ten behoeve van de re-opening van de bettingkantoren

Dit document is bedoeld als (dwingende) aanbevelingen voor het veilig openstellen en openhouden van bettingkantoren in Suriname ten tijde van de Corona epidemie met inachtneming van de CoVID 19 maatregelen en de nodige beheersmaatregelen.

Commissie heeft gewerkt o.a. met de onderstaande 2 documenten

- **Randvoorwaarden voor alle bedrijven binnen de vermakelijkheidsbranche en de toerisme sector**

Aanpassingen in dit protocol zijn gedaan aan de hand van CDC- en RIVM- richtlijnen en aangepast naar de praktijk realiteit in Suriname.

U dient er rekening mee te houden dat de informatie omtrent CoVID-19 heel snel toeneemt en de evidentie en richtlijnen op korte termijn kan veranderen.

Opsteller Protocol	Datum	Protocol	Opmerkingen
Drs. M. Mohan- Algoe, MPH	30 juli 2020	Versie 1	
Drs. M. Mohan- Algoe, MPH	04 aug 2020	Versie 3	
Meelezer			
Drs V. Sewberath Misser, MP H	31 juli 2020	Versie 2	Correcties
Dhr Ashwien Surjbalisingh General Manager Suribet NV	05 aug 2020	Versie 2	Aanvulling
COVID-19 OMT	09 aug 2020	Versie 3	Accoord Protocol

1. Informatie voor eigenaren van de bettingkantoren

Elke medewerker moet op de hoogte worden gebracht over het ziektebeeld door middel van een gesprek of schriftelijke communicatie.

Verwekker: Coronavirus SARS-CoV-2

Besmettingsweg: Mens-op-mens-transmissie via directe druppelinfectie (hoesten en niezen), mogelijk indirecte transmissie via oppervlakten, aerosolen tijdens medische procedures

Incubatietijd: 2-14 dagen (gemiddeld 5-6 dagen)

Besmettelijke periode Het Covid-19 virus is mogelijk overdraagbaar ca 1-3 dagen voor het optreden van symptomen. In ieder geval tijdens symptomatische fase waarna virus nog langer met PCR aantoonbaar kan zijn in de keel/feces.

Symptomen: Van milde luchtwegklachten (neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, hoesten), verhoging/koorts tot ernstige longontsteking en ademhalingsproblemen. Ook plotseling verlies van reuk en/of smaak (zonder neusverstopping) komt voor. De onderstaande klachten zijn gemeld bij Covid-19 patiënten:

- Koorts
- Koude rillingen
- Hoesten, Neusverkoudheid, kortademigheid
- Schorre stem, Keelpijn
- Pijn bij de ademhaling
- Algemene malaise
- Vermoeidheid
- Algemene pijnklachten/ Spierpijn
- Oculaire pijn
- Hoofdpijn, Duizeligheid
- Prikkelbaarheid/verwardheid/Delier
- Buikpijn, anorexie/verlies van eetlust
- Diarree, overgeven, misselijkheid
- Verlies van of verminderde reukzin (hyposmie/anosmie) en smaakzinn (dysgeusie/ageusie)
- Conjunctivitis en verschillende huidafwijkingen

Risicogroepen voor een ernstig beloop van CoVid-19:

- **Mensen die ouder zijn dan 70 jaar hebben een verhoogd risico op ernstig beloop**
- **Volwassenen (≥ 18 jaar) met onderliggende ziekten. Het gaat om volwassenen met:**
  - Chronische afwijkingen en functiestoornissen van de luchtwegen en longen, die vanwege de ernst onder behandeling van een longarts zijn;
  - Een chronische stoornis van de hartfunctie,
  - Diabetes mellitus: slecht ingestelde diabetes of diabetes met secundaire complicaties;
  - Ernstige nieraandoeningen die leiden tot dialyse of niertransplantatie;
  - Verminderde weerstand tegen infecties door medicatie voor auto-immuunziekten, na orgaan- of stamceltransplantatie, bij hematologische aandoeningen, bij (functionele) asplenie**, bij aangeboren of op latere leeftijd ontstane ernstige afweerstoornissen waarvoor behandeling nodig is, of tijdens en binnen 3 maanden na chemotherapie en/of bestraling bij kankerpatiënten;
  - Een onbehandelde hivinfectie of een hivinfectie met een CD4-getal $< 200/\text{mm}^3$;
  - Ernstig leverlijden in Child-Pugh classificatie B of C;
  - morbide obesitas ($\text{BMI} > 40$).

2. Technische en organisatorische aanpassingen

De nodige technische en organisatorische aanpassingen en beheersmaatregelen in bettingkantoren door te voeren door de eigenaren, directie en het personeel teneinde een schoon – en veilig werk milieu te creëren voor de medewerkers en de bezoekers van de bettingkantoren

2.1. Technische aanpassingen

Hygiëne

1. Installeer handwas of desinfectie stations
2. Plaats vuilnistonnen met vuilniszak op vaste plaatsen (ingang, uitgang, kassa's, toiletten, schaftruimte); ledig deze dagelijks (inclusief zak); gebruik wegwerphandschoenen

Stickermarkeringen

3. Plaats markeringen om de fysieke afstand tussen de mensen aan te geven (kassa's, toiletruimtes) . Tussen alle speelautomaten en bezoekers is een ruimte van tussen 1.5 meter. Het meubilair wordt gemarkeerd zodat deze conform de fysieke inrichting in stand blijft en wordt gehandhaafd; het mag niet verplaats worden door de bezoekers of het personeel

Fysieke afstand

4. Ten allen tijde moet aan de fysieke afstand van 1.5 meter gehouden worden door personeel en door de bezoekers
5. Indien de aanbevolen afstand van 1.5 meter binnen en buiten zowel tussen werknemers en bezoekers alsook onderling niet mogelijk is om te bewaren, dan wordt aanbevolen
  - fysieke barrières tussen medewerker en bezoekers op te werpen middels het plaatsen van afscheidingen m.b.v. een scherm van plastic of (plexi) glas
    - o bij de kassa's
    - o bij de speelautomaten
6. Zorg voor voldoende kassa's in gebruik om rijvorming (concentratie van mensen) bij de kassa te minimaliseren

Schaftruimte

7. Zorg voor een aangepaste schaftruimte, waarbij ventilatie en afstand kan worden gerealiseerd; schaftruimte buiten of in een goed geventileerde ruimte

Ventilatie

1. Maximaliseer ventilatie in ALLE ruimtes: Goed ventileren is nodig voor het verversen van de binnenlucht met buitenlucht en draagt bij aan een prettig en gezond binnenklimaat. Lucht regelmatig gedurende 10 tot 15 minuten door alle ramen en deuren open laten gedurende de openingstijden dat er een flinke luchtstroming of luchtcirculatie door de ruimtes ontstaat. Ruimtes moeten worden geventileerd met 100% buitenlucht. De bestaande installatie van het ventilatiesysteem kan omgebouwd worden om volledig te ventileren met buitenlucht
2. Stel de airconditioning zodanig in dat er continue aanzuiging is van verse lucht i.p.v. het circuleren van dezelfde lucht.
  - De airconditioning moet ingesteld zijn op exhaust / fresh air mode
  - Het plaatsen van afzuigventilatoren kan in overweging genomen worden.
  - Aanvullende maatregelen en aanpassingen aan de ventilatiesystemen zijn niet nodig op basis van de huidige inzichten. Wel is het van belang dat de ventilatie (luchtverversing) steeds plaatsvindt en past aan bij de gebruiksfunctie van het gebouw,
3. In toiletten optimaal gebruik maken van ventilatiemogelijkheden en indien nodig voorzien van afzuigventilatoren

2.2. Organisatorische aanpassingen

Hygiëne

1. Verplicht stellen van het gebruik van mondneusmaskers voor alle personeel op de werkvloer en voor alle bezoekers reeds bij het binnentreden van de speelruimte
2. Het ontsmetten van de handen van de bezoekers
  - Bij de ingang van de bettingkantoor met hand sanitizer (minimaal 70% alcohol) en
  - Bij de kassa's en bij de verschillende speelautomaten
3. Maak van kassa's, pinapparaten en machines voor kansspelen veelvuldig schoon met verdunde chlooroplossing
4. Handen desinfecteren na elke geld transactie

Tip: bedien deze machines zoveel als mogelijk met de achterkant van een potlood of een ander voorwerp waarmee er ingetoetst kan worden

---

5. Ruim af en desinfecteer oppervlaktes, objecten en equipment veelvuldig (speelautomaten, inclusief de handvatten, schermen en toetsenboard, toonbanken, meubilair (stoelen en tafels), deurklinken, schermen,) na elk vertrek van bezoekers met verdunde chlooroplossing of met allesreiniger.

6. Reinig de openbare vloeren conform geldend schoonmaak protocol, bij voorkeur in afwezigheid van gasten
7. Reinigen van toilet en wasbak moet meerdere malen per dag geschieden
8. Na het schoonmaken emmers grondig afspoelen, stofzuigermonden goed schoonmaken, vieze dweilen en doekjes grondig reinigen met bleekmiddelen en ophangen om goed te drogen in de zon (indien geen droger beschikbaar) of weggooien.

Fysieke afstand

9. Instructie voor gespreide tijden voor schaften (in tijd en met fysieke afstand)

Personeelsmanagement indien van toepassing

10. Personeelsadministratie (naam, adres, telefoonnummer, familieleden in huis)
11. Personeelsrooster hanteren
12. In- en uittekenlijst, ook bij tussendoor weg gaan

Bezettingsgraad personeel en bezoekers

13. Beperking van het aantal bezoekers dat tegelijk in de speelruimte aanwezig is; Indien er meer bezoekers zich aanmelden dan in de ruimte aanwezig mag zijn met in achtneming van de COVID maatregelen dan moeten de overige bezoekers buiten wachten op 1.5 meter afstand van elkaar totdat er ruimte beschikbaar komt in de speelruimte.
14. Gebruik een vast aantal speelautomaten om precies te weten hoeveel bezoekers er ten alle tijden aanwezig zijn; Registreer alle bezoekers met aankomst en vertrektijd
15. Verbied drinken/ consumeren in de speelruimtes

2.3. Educatie van het personeel en communicatie

16. Speciale voorlichtingsposters met de CoVID 19 gedragsregels duidelijk zichtbaar voor de bezoekers en voor het personeel plakken in de speelruimten en in de werkruimten

3. Instructies voor medewerkers

Indien een medewerker een van de volgende symptomen vertoont dient deze de werkgever onmiddellijk telefonisch op de hoogte te brengen en thuis te blijven.

De medewerker neemt onmiddellijk telefonisch contact op met de huisarts en/ of BOG 178

- *neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn;*
- *hoesten;*
- *benauwdheid;*
- *verhoging of koorts;*
- *plotseling verlies van reuk en/of smaak (zonder neusverstopping).*

3.1. Maatregelen voor het betreden van de werkvloer

(Strikte controle en monitoring noodzakelijk)

1. Was de handen minimaal 20 seconden met water en zeep
2. Desinfecteer de handen met Alcohol 70%
3. Doe een schoon mondkapje aan.
4. Desinfecteer de handen met Alcohol 70%
5. Raak het gezicht of kapje niet meer aan.
6. Betreedt de werkvloer

3.2. Maatregelen op de werkvloer

1. Werk goed door
2. Probeer afstand te bewaren van de collegae
3. Desinfecteer de werkoppervlakken om de twee uur met water en zeep oplossing (CIC 5-1 spray)(CDC, 2020a)
4. Desinfecteer de schermen op de balies om de twee uur met Alcohol 70%
5. Was de handen minimaal 20 seconden met water en zeep
  - a. bij het betreden van de werkvloer;
  - b. bij de pauzes;
  - c. bij gebruik van de sanitaire voorzieningen;
  - d. voor het naar huis gaan.

4. Stappenplan bij een infectie van medewerkers

4.1. Instructies voor zieke medewerkers

In het geval er zich een geval voor doet waarbij een werknemer Covid-19 positief wordt getest kunnen de volgende maatregelen worden getroffen.

1. Informeer het overig personeel over de infectie.
2. Controleer of er meerdere mensen, ondanks de eerdere instructie de werkvloer hebben betreden, met symptomen.
3. Controleer nogmaals of alle hygiëne en beschermingsmaatregelen continu strikt zijn toegepast
4. Benadruk nogmaals het belang van de maatregelen en procedures
5. Monitor de mensen die 1-3 dagen in dezelfde shift hebben gewerkt extra maar ze mogen wel doorwerken met in gebruik van de beschermingsmiddelen en hygiëne maatregelen.
6. Als een medewerker onbeschermd contact heeft gehad met een positief geteste covid-19 patiënt, standaard beschermingsmaatregelen en hygiëne maatregelen toepassen. Deze medewerker monitoren gedurende 7-14 dagen.
7. Bij bekend worden van de infectie, een extra oppervlakte desinfectie ronde toepassen en luchten, het bedrijf hoeft daarvoor NIET dicht.(CDC, 2020a)
8. Houdt dagelijks contact met de medewerkers.

4.2. Instructies voor COVID 19 suspecte medewerker aan het werk

- Indien een medewerker suspect is voor COVID 19 gedurende zijn aanwezigheid op de werkvloer wordt deze in een aangewezen ruimte geïsoleerd en de medische hulpdiensten worden snel ingeschakeld (178 of huisarts)
- Na het afvoeren van de zieke wordt de ruimte grondig gereinigd

5. Instructies voor de bezoekers

Indien u een van de volgende symptomen vertoont,

dient u thuis te blijven, ga niet op straat of naar openbare plekken!.

Neem telefonisch contact op met de huisarts en/ of BOG 178

- *Neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn;*
- *hoesten;*
- *benauwdheid;*
- *verhoging of koorts;*
- *plotseling verlies van reuk en/of smaak (zonder neusverstopping).*

5.1. Instructie voor de bezoekers

1. Draag een mond/neus kapje, zodra u in de nabijheid komt van mensen in de openbare ruimte; indien u uw mondneuskap wilt verwijderen voor frisse lucht dan dient u buiten de bettingkantoor te stappen in openlucht
2. Was (met water en zeep) en/of Desinfecteer (Alcohol 70%) uw handen.
3. Moet u ergens wachten, houdt minimaal 1.5 meter afstand van de volgende personen.
4. Raak niet onnodig oppervlakken aan, en als het nodig is desinfecteer daarna uw handen
5. Volg de lokale instructies in de bettingkantoren

5.2. Instructies voor CoVID-19 suspecte bezoeker

- Indien een bezoeker suspect CoVID 19 wordt geacht gedurende zijn aanwezigheid in de speelruimte dan wordt deze in een aangewezen ruimte geïsoleerd en de medische hulpdiensten worden snel ingeschakeld (178, of huisarts)
- Na het afvoeren van de zieke wordt de ruimte grondig gereinigd

6. Checklist

Ventilatie:

- Airconditioning op stand met aanzuiging verse lucht
- Afzuigfan

Hygiëne

- Cleaning schedule en - protocol (kassa's, toonbanken, speelautomaten); speciale aandacht voor schaftruimte en ruimtes waar er veel verkeer is
- Mond- en neusbedekkingbeleid (personeel en klanten)
- Toiletten: zeep, chlooroplossing, doekjes & ventilatie (personeel)
- handen alcohol/ sanitiser of wasbakken met zeep (bezoekers)
- Vuilnistonnen met vuilniszak (toiletten, kassa's, schaftruimte, ingang)/ dagelijks ledigen (wegwerphandschoenen)

Lay-out en efficiënt bettingkantoor bezoek / fysieke afstand

- Maximaal aantal personen in de speelruimte
- Sticker markeringen of Indiciestrepen tbv fysieke afstand 1.5 meter
- Scheidingswanden bij de kassa en de speelautomaten(indien van toepassing)

Personeelsmanagement indien van toepassing

- Personeelsadministratie (naam, adres, telefoonnummer, familieleden in huis)
- Vaste paren voor samenwerken waar toepasselijk
- Beweging op de werkvloer beperken tot specifieke afdeling
- In- en uittekenlijst, ook bij tussendoor weg gaan
- Personeelsrooster aanwezig
- Schaftruimte buiten of goed geventileerde ruimte
- Instructie om op verschillende tijden te schaften (met fysieke afstand)
- Instructie voor thuisblijven/ contact huisarts/ bedrijfsarts of hotline bij COVID-19 verschijnselen.
- Voor het hervatten van werk is een screening door de huis of bedrijfsarts noodzakelijk.

Management van bettingkantoor bezoekers

- Bezoekersadministratie (naam, adres, telefoonnummer)
- Camerabewaking en scanners

Literatuurlijst

1. Governor Issues New Social Distancing Rules for Retailers
2. 1 Recommendation to Member States to improve hand hygiene practices widely to help prevent the transmission of the COVID-19 virus
3. Working safely during coronavirus (COVID-19) - Guidance - GOV.UK
4. Keeping workers and customers safe during coronavirus (COVID-19) in shops and branches)
5. Hand Hygiene Recommendations
6. Guide to Local Production: WHO-recommended Handrub Formulations
7. RIVM, 2020
8. CDC, 2020
9. <https://lci.rivm.nl/aerogene-verspreiding-sars-cov-2-en-ventilatiesystemen-onderbouwing>
10. <https://www.cdc.gov/> Considerations for Casinos and Gaming Operations